

Tudi na Primorskem so se začela regijska usposabljanja pedagoškega kadra v sklopu projekta *Le z drugimi smo*

Za medkulturni dialog

Program *Le z drugimi smo* je namenjen usposabljanju strokovnih in vodstvenih delavcev v vzgoji in izobraževanju na področju spoštovanja različnosti in oblikovanja sodelujočih medosebnih in medkulturnih odnosov v šoli in v družbi. Poteka v okviru projekta Krepitev socialnih in državljskih kompetenc strokovnih delavcev, na Primorskem pa so ga prvič izvedli minuli konec tedna v Novi Gorici. Pedagoški kader se bo v naši regiji čez dva tedna lahko usposabljal v Postojni.

Število priseljenih učencev in dijakov na slovenskih šolah se v zadnjih letih povečuje, učitelji in profesorji pa so večkrat v dvomih, kako pravilno pristopati, še posebej v situacijah, ko otroci (in starši) ne govorijo ali ne razumejo slovensko.

S petimi seminarji do novega znanja

Zato so na Inštitutu za slovensko izseljenstvo in migracije ZRC SAZU ter na Pedagoškem inštitutu oblikovali brezplačni program za usposabljanje strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju. Pripravili so program *Le z drugimi smo*, ki ga vodi dr. **Marina Lukšič Hacin**. Finančno ga podpirata Evropski socialni sklad in Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije, izvajajo pa ga tudi s pomočjo zunanjih sodelavcev in sodelavk. "Cilj našega programa, ki ga izvajamo od avgusta leta 2016, sklenil pa se bo avgusta leta 2021, je usposobiti 10.000 strokovnih in vodstvenih delavcev na področju predšolske vzgoje, osnovnošolskega izobraževanja, srednjega, poklicnega in strokovnega izobraževanja, vzgoje in izobraževanja otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, vzgoje in izobraževanja v dijaških domovih ter izobraževanja odraslih na petih vsebinskih področjih," je pojasnila dr. **Marijanca Ajša Vižintin**, koordinatorica programa. Vsebine o vključevanju otrok priseljencev, ničelni toleranca do nasilja, spoštljivi komunikaciji, človekovih pravicah ter migracijah in manjšinah so

razdelili v pet 16-urnih seminarjev. "V vsaki od dvanajstih slovenskih regij smo prisotni vsaj enkrat na leto," je dodala.

Integracija kot človekova pravica

Na Primorskem so prve pedagoške delavce na področju migracij in manjšin (ta seminar koordinira dr. **Mirjam Milharčič Hladnik**) ter vključevanja, slovenščine, medkulturne vzgoje in izobraževanja usposobili minuli petek in soboto na Univerzi v Novi Gorici. Udeleženke so povedale, da se s problematiko vključevanja otrok iz tujine v izobraževalni proces na severnem Primorskem srečujejo predvsem v Ajdovščini in Novi Gorici, kjer imajo največ težav zaradi nepoznavanja jezika albansko govoreči otroci. Zato imajo za take učence dodatne ure slovenščine, pri katerih si izvajalci pomagajo s številnimi gradivi za učenje slovenščine za tujce. Med njimi je poleg priložnikov, učbenikov in delovnih zvezkov ter brošur tudi veliko leposlovnih del, slikanic ter (slikovnih) slovarjev. Izdajajo jih Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik, zavod za šolstvo, šole, založbe, projekti in različni drugi založniki. "Gradiva so namenjena za neopismenjene, mlajše in starejše otroke, za albansko govoreče ... Poznamo tudi več procesov, ki vplivajo na učenje jezika, slovenščina pa ima pri tem kar trojno vlogo, saj je za otroke priseljence to hkrati učni jezik, učni predmet in jezik okolja," pojasnjuje dr. **Marijanca Ajša Vižintin** z Inštituta za slovensko izseljenstvo in migracije ZRC SAZU ter

Utrinek z delavnice *Od kod so prišli, zakaj so prišli, kaj so otroci begunci doživeli na poti?* v Novi Gorici

poudarja, da je vsak učitelj pri svojem učnem predmetu tudi učitelj slovenščine, vsak posameznik pa je soodgovoren za izključevanje ali vključevanje. "V Slovenijo se priseljuje največ iz držav naslednic nekdanje skupne države, predvsem iz Bosne in Hercegovine, s Kosova in iz Srbije. Tudi Slovenci smo se vedno selili. Po svetu živi približno pol milijona slovenskih izseljencev in njihovih potomcev, največ ljudi pa zadnja leta odhaja delat v Avstrijo in Nemčijo," je orisala.

"Medkulturni dialog je zelo pomemben v večkulturni družbi," je na predavanju o stereotipih in predsodkih izpostavil **Jure Gombač**, prav tako z Inštituta za slovensko izseljenstvo in migracije. "Stereotipiziranje je naraven in skupen proces v kulturah po vsem svetu. Na Finskem, Švedskem in v Kanadi se lahko pohvalijo z multikulturnimi družbami, v Franciji in Belgiji pa imajo težave z manjšinskim prebivalstvom, ki živi v getih izven mestnih središč," je še dodal, Vižintinova pa ga je dopolnila, da je medkulturni dialog sicer dialog med

kulturami, v katerem pa so si vse enakovredne. "V Sloveniji se mora večina priseljencev odreči svojemu državljanstvu, če želijo postati slovenski državljani, za državljanstvo pa lahko zaprosijo po desetih letih življenja pri nas," je nanizala nekaj pravil, ki so javnosti večkrat neznane, zato pride do številnih predsodkov pri sprejemanju drugačnih v svoje okolje.

Vzgoja za sožitje

"V medkulturno vzgojo in izobraževanje spada tudi vidna večjezičnost na šoli (glasilo, razstave ...), česar se zelo dobro zavedajo na Osnovni šoli Livada v Ljubljani in Osnovni šoli Koper, ki sodita med najbolj kakovostne slovenske šole na področju medkulturnosti in vključevanja otrok priseljencev. Učne cilje, predvsem s področja med- in večkulturnosti, lahko dosegate pri različnih predmetih, ne le pri slovenščini in etiki. O različnih podnebnih se lahko pogovarjate pri geografiji, o zgodovinskih mejnikih posameznih držav pri zgodovini, o večjezičnosti in

književnosti pri vseh jezikih," je svetovala Vižintinova, dr. **Klara Skubic Ermenc** iz Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani pa je opisala vključujočo pedagogiko. "Sestavljata jo inkluzija in medkulturnost, pri tem pa vzgajamo otroke k sožitju. Medkulturna pedagogika obenem skrbi za zaščito kulturne identitete, pri nas predvsem italijanske in madžarske manjšine," je dejala in dodala, da je različnost naravno stanje stvari.

Osebo izkušnjo priseljenke v Sloveniji je s slušateljki v Novi Gorici delila pisateljica in prevajalka dr. **Lidija Dimkowska**, dobitnica mednarodnih literarnih nagrad, ki je orisala odnos naše družbe do priseljenih kulturnih ustvarjalcev. "Še vedno smo tujci, četudi tu že več let živimo in delamo ter imamo svoje družine," ni skrivala ogorčenja.

Usposabljanja bodo na Primorskem še 17. in 18. februarja v Postojni, 26. in 27. junija v Kopru, septembra pa ponovno v Novi Gorici. Izvajajo tudi brezplačna usposabljanja po kolektivih. **ANA CUKIJATI**

Gradiva za učenje slovenščine za tujce je iz leta v leto več.

Koordinatorica programa *Le z drugimi smo* je dr. **Marijanca Ajša Vižintin**.